

ОДНОРІДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ

Однорідні члени речення — це такі члени речення, які виконують однакову синтаксичну функцію, відносяться до **одного й того самого члена речення** і поєднуються між собою сурядним зв'язком. Однорідні члени речення **рівноправні і не залежать** одне від одного. Вони називають поняття, **близькі за своєю сутністю**.

! Якщо однорідними членами є прикметники, то вони характеризують щось або когось з одного боку: означають колір, розмір тощо.

Наприклад: не є однорідні - *мій дзвінкий веселий м'яч...*
однорідні - *голубий, червоний і зелений папірці*

1. У реченні однорідні члени можуть поєднуватися за допомогою:

1) **сполучників сурядності** (*Теслярі робили мости на Дніпрі, і Дінці, і на тихому Збручі*); **!!!** перед повторюваними сполучниками переважно ставимо коми **!!!**

2) **інтонації**, що на письмі позначається комою або крапкою з комою (*В один день затопило ліси, сінокоси, городи*);

3) **обох** цих способів (*Сонце росло, палало і тихо спускалося додолу*).

! Однорідними можуть бути будь-які члени речення (**і головні**: підмет, присудок, **і другорядні**: означення, обставини, додатки).

2.

• Здебільшого однорідні члени речення виражаються однією й тією ж частиною мови, але в ролі однорідних членів **можуть виступати й різні частини мови**

Хоч був тато грізним, але нас дуже любив – однорідні присудки.

• Однорідні члени речення бувають **непоширені й поширені** (*Широкою, вкритою туманом долиною верталися додому* (У. Самчук)).

• У реченні може бути **не один, а кілька рядів** однорідних членів (*Верби й верболози сіро-зеленим туманом котились по луці і закривали подекуди воду*).

! Однорідні члени речення вимовляються з інтонацією переліку.

3. Не є однорідними членами та не розділяються комами:

- 1) **повторювані слова**, які вживаються в реченні для підкреслення кількості предметів, тривалості дії, вираження емоційності; вони розглядаються як єдиний член речення (*Іде Котигорошко тим лісом, іде та й іде*);
- 2) **повторювані однакові форми слів**, об'єднані частками **не, так** (*хоч не хоч, писати так писати, дивиться не надивиться*);
- 3) **стійкі словосполучення** з парними сполучниками *і...і, ні...ні* (*ні слуху ні духу, ні риба ні м'ясо, і сміх і гріх*);
- 4) **два однакові за формою дієслова**, що позначають дію та її мету (*пиду подивлюся*).

! Речення, в якому є однорідні члени речення, називаємо реченням, ускладненим однорідними членами речення

СПОСОБИ ПОЄДНАННЯ ОДНОРІДНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ

- без сполучників,
- лише сполучниками сурядності,
- комбінованими — безсполучниковим і сполучниковим зв'язками:

А я дивлюсь на сизий від води городець, на розпатлані дерева саду, на віхті туману — без сполучників.

Широка й безкрая долина зачорніла поміж пологими горами — сполучник сурядності.

Нехай же слово, слово золото, печалиться, сміється і цвіте — комбінований.

Граматичними засобами вираження однорідності є

сурядні сполучники:

- **єднальні: і (й), та** (в значенні **і**), **і-і, ні-ні, ані-ані**: *І сниться їй той син Іван і уродливий, і багатий.*

- **протиставні: а, але, та** (в значенні **а**), **однак, проте, тільки, хоч, зате**, а також парні сполучники **хоч...але, хоч...проте, хоч...зате**: *Тече вода в синє море, та не витікає.*

- **розділові: або, чи, а чи, хоч, чи то, як не...то, то...то, не то...не то, чи то...чи то, чи...чи**: *У Килини та Горпини як не свадьба, то родини.*

Кома ставиться

1. Між однорідними членами речення, не з'єднаними сполучниками: *Учить дітей бачити, мислити, відкривати, дивуватися.*
2. Перед протиставними сполучниками **а, але, та** (в значенні **але**): *У світі є не тільки добро, а й зло.*
3. Між однорідними членами, з'єднаними повторюваними сполучниками **і, й, та** (в значенні **і**): *В промінні місячнім, як в морі, втонули ниви, і луги, і темні праліси, і гори.*
4. Між кожною парою однорідних членів речення, з'єднаних сполучниками попарно: *Тут росли сосни і ялини, берези і дуби.*

Кома не ставиться

1. Коли однорідні члени речення з'єднані одиничними сполучниками **і, й, та** (в значенні **і**): *Ліси й садки укрились цвітом запашиним.*
2. Між неоднорідними означеннями: *Відчуває щирість сонця голубий прозорий день.*
3. Перед першим повторюваним сполучником, якщо з нього починається перелік: *Моє щастя – Вітчизни простори, оповиті і сонцем, і хмелем, й зерном.*